

VAIHTO- JA RATATYÖN TURVALLISUUSOHJE - PIETARSAAREN SATAMA OY

1. Soveltamisala ja määritelmät

Ohjetta noudatetaan Pietarsaaren Satama Oy:n hallinnoimalla rataverkolla varmistamaan vaihto- ja ratatyön turvallisuus. Ohje on osa Pietarsaaren Satama Oy:n turvallisuuslupaun liittyvää turvallisuusjohtamisjärjestelmää.

Ohje sisältää Liikenteen turvallisuusviraston määräysten TRAFI/57058/03.04.02.00/2015 (Käyttötoiminta ja liikenteenhallinta rautatiejärjestelmässä) ja TRAFI/14975/03.04.02.00/2016 (Ohjaus-, hallinta-, merkinanto- osajärjestelmä) edellyttämät radanhaltijan ohjeistukset rautatieyritykselle.

Liikennöinti Pietarsaaren Satama Oy:n raiteilla on aina vaihtotyötä. Vaihtotyöllä tarkoitetaan luvanvaraista junaliikennettä tukevaa rautatiejärjestelmässä tehtävää kalustoyksiköiden siirtotyötä.

Ratatyö on rataverkolla tai rataverkon läheisyydessä tehtävää työtä, joka voi vaikuttaa liikennöinnin suorittamiseen. Ratatyötä on työ, joka:

- tehdään siten, että kone tai sen osa saattaa ulottua raiteen aukean tilan ulottumaan
- vaikuttaa radan rakenteeseen
- kohdistuu turvalaitteeseen
- edellyttää vaihtotyön keskeyttämistä työturvallisuuden takia tai muuten vaikuttaa vaihtotyöhön tai
- vaikuttaa vaunujen purkamiseen tai kuormaamiseen.

2. Tiedot rataverkosta

Pietarsaaren satama toimii vienti- ja tuontisatamana Pietarsaaren kaupungissa. Yksityiskohtaiset tiedot sataman raiteistosta löytyvät raiteistokaaviosta (liite 1). Raiteistokaavioissa on esitetty tiedot raiteiden teknisistä suurimmista sallituista nopeuksista sekä ohjaus-, hallinta- ja merkinantojärjestelmän laitteista. Radan merkit ja merkinnät sekä opasteet ovat samanlaiset kuin Liikennevirasto ohjeistaa valtion rataverkolle.

Pietarsaaren sataman raiteilla suurin sallittu nopeus on 10 km/h. Pietarsaaren satamalla on hallinnassaan kolme raidetta 041, 042 ja 043 sekä kaksi vaihdetta V202 ja V204. Vaunujen purku- ja lastausalue on sähköistämätön, muuten raiteet on sähköistetty. Vaihteet sijaitsevat sähköistetyllä alueella. Pietarsaaren sataman raiteistolla ei ole opastimia, liikenteenohjaukseen liittyviä turvalaitteita eikä tasoristeysten varoituslaitoksia.

Sataman raiteistolle saavutaan portin kautta, joka sijaitsee sataman ratapihan ja Pormestarinsaarentien (ent. Laukontien) rajalla. Portti on GSM-kauko-ohjattu, jonka lisäksi portti on avattavissa valvomosta.

Sataman portin sisällä on yksi tasoristeys. Tasoristeys on varustettu kehäportaalein molemmin puolin raidetta. Lisäksi alueella on toinen tasoristeys, joka sijaitsee sataman portin ulkopuolella Pietarsaaren sataman hallinnoimalla alueella.

Sataman rataverkko ei kuulu valtion rataverkon liikenteenohjauksen piiriin. Yksiköt vastaavat itsenäisesti liikkumisestaan alueilla, jotka eivät ole valtion rataverkon liikenteenohjauksen piirissä (yksiköt eivät tarvitse liikenteenohjauksen lupaa vaihtotyöhön).

3. Rataverkolla käytettävät merkit

Rataverkolla käytetään Liikenneviraston ohjeen mukaisia ratamerkkejä. Pietarsaaren Satama Oy:n merkkiasennustaulukko on liitteenä 2.

4. Vaihtotyö

Vaatimukset

Pietarsaaren Satama Oy:n raiteilla liikennöinti on aina vaihtotyötä. Vaihtotyössä on noudatettava Traficomien määräyksiä sekä Väyläviraston ohjeita vaihtotöistä valtion rataverkolla.

Vaihtotyön viestinnässä käytetään suomen kieltä.

Viestinnässä valtion rataverkon liikenteenohjauksen kanssa on noudatettava Väyläviraston ohjeita.

Vaihtotyöyksiköt vastaavat itsenäisesti liikkumisestaan Pietarsaaren Sataman raiteistolla, joka on valtion rataverkon liikenteenohjauksen ulkopuolisella alueella. Vaihtotyöyksikön on pyydettävä lupa valtion rataverkon liikenteenohjaukselta sen liikenteenohjausalueelta poistumiseen sekä sinne palaamiseen.

Vaihteet ja raiteensulut sekä vastaavat laitteet on niiden käyttämisen jälkeen palautettava perusasentoihinsa. Perusasennot on merkitty vaihteen ja raiteensulun merkkeihin.

Raiteilla 041,042 ja 043 vaunujen paikallaan pysyminen varmistetaan kiinnittämällä seisontajarru kahteen vaunuun Pietarsaaren puoleiseen päähän kuhunkin vaunuryhmään. Vaunuja ei saa jättää paikalleen siten, että ne estävät liikenteen pelastusteillä tai rautatien tasoristeyksissä.

Vaihtotyössä on käytettävä kaluston käyttöjarruja.

Vaihtotyön suorittajalla on oltava voimassa oleva turvallisuustodistus.

Lupa vaihtotyön suorittamiseen

Turvallisuustodistuksen omaavalla operaattorilla on lupa vaihtotyön suorittamiseen.

Pietarsaaren sataman raiteilla tapahtuva vaihtotyöliikennöinti on toistaiseksi yhden operaattorin hallussa. Ko. operaattori hoitaa suurimman osan valtion rataverkolla tapahtuvasta raideliikenteestä.

Tiedottaminen/lupamenettely Pietarsaaren sataman raiteistolla tapahtuvassa vaihtotyössä on seuraavanlainen:

- 1) Vaihtotyöyksikkö ilmoittaa alueelle saapumisesta Euroports Pietarsaari Oy:lle (selluhuolinta tai sahatavarahuolinta).
- 2) Satamaan saapuessa sataman portti avataan GSM-avauksella (jos tätä ei käytettävissä, otetaan yhteys Pietarsaaren sataman päivystysnumeroon).

Sataman tekninen päällikkö ilmoittaa mahdollisista raiteiston liikennöintirajoitteista operaattorille ja alueelliseen liikenteenohjaukseen.

5. Ratatyö

Lupa ratatyöhön

Ratatyöhön on aina oltava Pietarsaaren Satama Oy:n lupa. Ratatyön alkamisesta, sen vaikutuksista raiteiden käyttämiseen, työn kestosta ja työn päättymisestä sekä kyseisen työn ratatyön vastaavan yhteystiedot ja niiden muuttumisesta on ilmoitettava sataman tekniselle päällikölle sekä valtion rataverkon alueelliseen liikenteenohjaukseen. Mahdollisesti tehtävistä tulitöistä tulee ilmoittaa ratatyöstä ilmoittamisen yhteydessä.

Ratatyötä tekevällä taholla on lupa ratatyöhön, kun ratatyöstä on ilmoitettu em. menettelyiden mukaisesti.

Yleiset ratatyön vaatimukset

Ratatyössä vaadittavat pätevyudet ovat Väyläviraston vaatimusten mukaiset pätevyudet.

Jokaisella ratatöihin osallistuvalla on oltava ratatyöturvallisuuskortti, työturvallisuuskortti sekä kuvallinen henkilö- ja kulkulupakortti. Tularityötä tekevällä on oltava voimassa oleva tularityökortti.

Työssä on noudatettava Traficomien antamia määräyksiä ratatyön tekemisestä. Näiden lisäksi on noudatettava Pietarsaaren Satama Oy:n antamia ohjeita ja muita määräyksiä sekä ratatyön toteuttajayrityksen omia ohjeita ja määräyksiä.

Ratatyötä tekevällä taholla on oltava ratatyöstä vastaava henkilö, jolla on ratatyöstä vastaavan henkilön pätevyys. Ratatyöstä vastuullisen tahon on ennen työn aloittamista ja tarvittaessa myös työn aikana perehdytettävä ratatyöhön osallistuva

henkilöstö tähän ohjeeseen, kyseisen työn olosuhteisiin sekä työhön liittyviin vaaroihin.

Lisäksi ratatyössä noudatetaan sataman kunnossapitosuunnitelmaa. Kaikki raiteistoon tehtävät työt ja muutokset kirjataan kunnossapitosuunnitelmaan ja -kansioon, jonka avulla voidaan seurata ja hallita rataverkon muutoksia.

Ratatyöstä vastuullisen tahon tehtävät

Ratatyöstä vastaavan:

- On varmistettava ratatyön suojaaminen siten, että siitä ei aiheudu vaaraa liikennöinnille.
- Tarvittaessa estettävä liikennöinti Seis -levyllä/-illä.
- Varmistettava, että ennen liikennöinnin sallimista, ratatyön kohteena ollut alue on sataman kunnossapitosuunnitelman mukaisessa kunnossa.

6. Vajaatoimintatilanteet

Vaihteen aukiajosta ja muista mahdollisista raiteiston liikennöintirajoitteista on ilmoitettava sataman tekniselle päällikölle.

Vaihteen aukiajon jälkeen kuljettajan, vaihtotyöstä vastaavan tai ratatyöstä vastaavan on silmämääräisesti tarkastettava, voiko vaihteessa liikennöidä.

Tarkastuksen perusteella kuljettajan, vaihtotyöstä vastaavan tai ratatyöstä vastaavan on tarvittaessa estettävä liikennöinti vaihteessa tai raiteilla (Seislevy(t)). Ellei havaita liikennöinnin estävää syytä vaihteessa, vajaatoimintatilanteessa varmistetaan, että vaihteessa liikennöidään enintään nopeudella 5 km/h (tarvittaessa on asennettava erityiskohteen nopeusmerkki). Sataman tekninen päällikkö tilaa työn palveluntarjoajalta, joka tarkastaa vaihteen tai raiteen ja tekee jatkosuunnitelman vaihteen/raiteen liikennöitävyydestä ja ilmoittaa siitä vaihtotyöoperaattorille.

7. Poikkeus- ja hätätilanteissa toimiminen

Onnettomuus- ja vaaratilanteesta on ensin ilmoitettava yleiseen hätänumeroon 112. Mikäli vaihtotyöliikennöinti joudutaan pysäyttämään raiteistolla tapahtuneesta onnettomuudesta johtuen, ilmoitetaan siitä myös alueelliseen liikenteenohjaukseen. Lisäksi hätätilanteesta tulee ilmoittaa omalle esimiehelle. Toiminta hätätilanteissa on kuvattu tarkemmin sataman toimintajärjestelmässä.

Kaikkien Pietarsaaren sataman hallinnoimilla raiteilla toimivien tahojen tai vaihtotyöyksiköiden purku- ja lastaustoimintaan osallistuvien tahojen on ilmoitettava Pietarsaaren Satama Oy:lle:

- Raiteisiin liittyvät tekniset puutteet tai muut turvallisuuteen vaikuttavat asiat.
- Liikennöinnin turvallisuuteen vaikuttavat asiat.
- Onnettomuus- ja vaaratilanteet

Pietarsaaren Satama Oy käsittelee poikkeamat toimintajärjestelmän mukaisesti.

7. Yhteystiedot

1) Vaihtotyöhön liittyvät ilmoitukset:

Ilmoitukset alueelle saapumisesta

- Euroports Pietarsaari Oy:
  - selluhuolinta p. +358 40 7399 539 tai
  - sahatavaraahuolinta p. +358 40 8499 656
- Porttien avaaminen satamaan saapuessa (mikäli ei GSM -avausta)
  - Pietarsaaren Satama Oy 24/7, p. +358 6 723 1388

Alueellinen liikenteenohjaus

- Käyttökeskus Oulu 0307 45 304, 040 863 7022, käyttökeskus.oulu@kkeskus.fi
- Liikenteenohjaus Tampere 045 56 702 10141,
- VIRVE puheryhmä RATA INFO
- RAILI lyhytnumero 1400

2) Ratatyöhön liittyvät ilmoitukset:

Ilmoitus satamalle

- Pietarsaaren Satama Oy:
tekninen päällikkö Johanna Heinoja, p. +358 40 5081 906
- Pietarsaaren Satama Oy 24/7, p. +358 6 723 1388

Alueellinen liikenteenohjaus

- Käyttökeskus Oulu 0307 45 304, 040 863 7022, käyttökeskus.oulu@kkeskus.fi
- Liikenneohjaus Tampere 045 56 702 10141
- VIRVE puheryhmä RATA INFO
- RAILI lyhytnumero 1400

3) Ilmoitukset havaituista puutteista

- Pietarsaaren Satama Oy:
  - Johanna Heinoja, p. +358 40 5081 906
  - Pietarsaaren Satama Oy 24/7, p. +358 6 723 1388
- Euroports Pietarsaari Oy:
  - Tony Hanner p. +358 40 196 5168

4) Poikkeus- ja hätätilanteissa

- Alueellinen liikenteenohjaus
  - Käyttökeskus Oulu 0307 45 304, 040 863 7022, käyttökeskus.oulu@kkeskus.fi
  - Liikenneohjaus Tampere 045 56 702 10141,
  - VIRVE puheryhmä RATA INFO
  - RAILI lyhytnumero 1400
- Pietarsaaren Satama Oy 24/7, p. +358 6 723 1388.